

poukázati k tomu, že obec L. dle svého prohlášení ze dne 27. února 1920 nehodlá zabratí pozemky, o které jde, pro svou potřebu ke stavbě, aniž prohlásiti je v dohledné době za parcely stavební; že městský úřad v L. v potvrzení ze dne 30. března 1920 dosvědčil, že rozvoj města směřuje k severozápadu a severu, kdežto pozemky požadované táhnou se k jihu; a že týž městský úřad dopisem ze dne 31. května 1920 oznámil pachtýři, že obec L. nežádá požadovaných pozemků do vlastnictví. Pokud soud rekursní uvádí, že podle předložené kopie části regulačního plánu jest část bloku I již několika stavbami zastavěna, ukazuje předložená kopie plánu, že by mohlo jíti nanejvýš o část bloku III., než i tu jest z plánu patrno, že jsou tu jen některá stavení v části k nádražní silnici přiléhající, kdežto mezi pozemky požadovanými a řekou Sázavou není ani jediné budovy. Z § 8 zákona ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. z. a n. nelze v neprospěch pachtýřův ničeho odvoditi, neboť nepraví se tam, jak rekursní soud mylně předpokládá, že sluší určití náhradu požadovaných pozemků jako pozemků zemědělských, nýbrž stanoví se pouze, že soud vysloví náhradu za požadovaný pozemek, řídě se cenami pozemků v téže krajině z roku 1913.

Čís. 561.

Přeměna obecního statku v kmenové jmění obecní (zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n.).

Při převodu nemovitostí ve smyslu §u 6 jest nerozhodno, kdy se stal knihovní zápis neb kdy byla zřízena listina jej opodstatňující, nýbrž rozhodnou je jediné doba, kdy příslušná smlouva nebo právní jednání bylo uzavřeno.

(Rozh. ze dne 23. června 1920, R I 398/20.)

Obecní výbor politické obce K. usnesením ze dne 21. července 1896 svolil k prodeji obecních pozemků starousedlým občanům a okresní zastupitelstvo v M. usnesením ze dne 30. prosince 1896 schválilo toto usnesení obecního výboru. Listina o kupní smlouvě byla pořízena teprve dne 5. ledna 1919, načež byl proveden knihovní převod. Návrhu obce K., by zmíněné převody prohlášeny byly bezúčinnými, soud první stolice vyhověl. D ů v o d y: Pokud jde o námitku starousedlíků, že právní jednání, na základě něhož byl obecní statek do jich vlastnictví převeden, stalo se již v roce 1896, tudíž v době před 1. srpnem 1914, dlužno uvést: Převodem nemovitostí dlužno rozumět pouze onen úkon, jímž vzniklo právo k převodu. Dle § 431 obč. zák. vyhledává se k převodu vlastnictví nemovitostí, by příslušné právní jednání bylo zapsáno do veřejných knih. Mluví-li se o výkonech podle smluv a právních jednání, dlužno mítí na zřeteli pouze výkony, jež slouží za základ pro knihovní vtělení. Takovým výkonem jest tedy pouze písemná smlouva ze dne 5. ledna 1919. Předchozí jednání a úmluvy přicházely by v úvahu pouze pro faktický poměr, nikoli však pro právní jsoucnost. R e k u r s n í s o u d žádost obce zamítl. D ů v o d y: Ustanovení § 6 zák. ze dne 17. července 1919 č. 421 sb. z. a n., podrobeny jsou výhradně ty převody nemovitostí obecního statku do vlastnictví podílníků, jež vykonány byly podle smluv a právních jednání

uzavřených po 1. srpnu 1914. Právoplatný prodej stal se již usnesením okresního zastupitelstva ze dne 30. prosince 1896; na tom ničeho nemění se tím, že smlouva byla písemně vyhotovena a schvalovací doložkou opatřena později, neboť zákon uznává vlastnictví neknihovní i k nemovitostem zapsaným v knihách pozemkových.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Ustanovení § 6 zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n., že převody nemovitostí obecního statku do vlastnictví podílníků, které byly vykonány podle smluv a právních jednání uzavřených po 1. srpnu 1914, prohlásí knihovní soud na návrh obce nebo dozorcího úřadu v řízení nesporném za bezúčinné, nehledíc na to, zda nemovitosti ty jsou v držení původního nabyvatele nebo jiných osob, — zasahuje hluboko a pronikavě do nabytých práv soukromých a do ústavu knih pozemkových. Toho byl si zákonodárce dobře vědom. Vládní návrh zákona o úpravě poměrů obecního statku (tisk 959 zasedání Národního shromáždění Československého roku 1919) neobsahoval tohoto ustanovení a v důvodové zprávě k vládnímu návrhu bylo v té příčině uvedeno toto: »V anketě vysloveno bylo také přání, aby do zákona bylo poято ustanovení, že mají býti z pozemkových knih vymazány jako bezúčinné také zápisy, dle nichž pozemky, jež kdysi tvořily obecní statek, jsou zapsány do soukromého vlastnictví jednotlivých uživatelů, pokud se týče do jejich spoluvlastnictví, na základě nesprávného postupu při zakládání knih pozemkových a zejména na základě výsledků sporů o obecní statek, v nichž obce zastoupené rustikalisty submitovaly na žaloby jednotlivými rustikalisty na obce podané, po případě v nich následkem (namnoze úmyslného) nedostavení se zástupců obcí k soudním rokům vyneseny byly proti obcím rozsudky kontumační. Vláda uvažujíc o této otázce dospěla k názoru, že se nedoporučuje, aby ustanovení to bylo do návrhu zákona poято. Nesluší totiž přehlížeti, že z tohoto zákonného ustanovení bylo by nutno s ohledem na zásadu důvěry v knihy veřejné vyjmouti všechny ony případy, kdy knihovními vlastníky jsou dnes osoby, které nabyly nemovitosti bona fide od původních vlastníků, totiž od osob, jimž do vlastnictví byly připsány nemovitosti, které kdysi byly obecním statkem, na základě oněch shora uvedených nesprávných titulů nabývacích. Po vyloučení těchto případů, jež by vzhledem k zásadě důvěry v knihy veřejné bylo zajisté spravedливо, týkalo by se zákonné ustanovení v anketě navrhované pouze případů, kdy dosud v knihách pozemkových jsou jako vlastníci zapsáni původní vlastníci; leč i ohledně těchto vlastníků sluší uvážiti, že jsou v nejčastějších případech chráněni vydržením, že tudíž jich právo vlastnické jest zákonem chráněným nabytým právem. Krcmě toho dlužno uvážiti, že by toto zákonné ustanovení mohlo velmi snadno vésti k novým sporům v obci — a odstraniti možnost sporů o obecní statek jest také jedním z důvodů pro novou úpravu tohoto právního institutu«. Proti těmto úvahám bylo však v odůvodnění ke zprávě ústavního výboru o vládním návrhu o úpravě poměrů obecního statku (tisk 1317) vytknuto toto: »Tento důvod platí arci pro soudce, nikoli však pro zákonodárce. Zápisy ty dostaly se do knih per nefas a zákon nemusí se pozastavovati a také se nepozasta-

vuje před takovým nabytým právem, které není chráněno zřeteli vyšší ekvity (srovnej na př. vyvazení břemen, vyvlastnění velkostatků, zrušení práv úřednictva olomouckého ze služební pragmatiky a pod.). Ústavní výbor proto rozhodl, aby převody nemovitostí po 1. srpnu 1914 byly zrušeny a nemovitosti vráceny do vlastnictví obcí, i když jsou v držení těch, kdož později nabyli vlastnického práva«. Do osnovy zákona ústavním výborem navrhované pojato důsledkem toho ustanovení § 6, jak nyní zní, a tato osnova stala se beze změny zákonem. Z toho, co uvedeno, vyplývá, že původně měly býti postiženy jen převody stavší se bez platného podkladu právního, ale nynější všeobecné znění zákona neobmezuje se na takovéto převody, nýbrž vztahuje se i k převodům po stránce formální a hmotné řádně a platně vykonaným. Z předchozích úvah však zároveň nutno dospěti k výsledku, že ustanovení § 6 dotčeného zákona jakožto vědomé zasahování v nabytá práva soukromá musí býti vykládáno co nejpřísněji a nikterak nesmí býti rozšiřováno. Tu pak dlužno míti na zřeteli, že zákon nečiní prohlášení bezúčinnosti převodů nemovitostí obecního statku do vlastnictví podílníků závislým na tom, zda knihovní zápis se stal po 1. srpnu 1914, ani na tom, zda listina, na základě které knihovní zápis byl proveden, zřízena byla po 1. srpnu 1914, nýbrž na tom, zda smlouvy a právní jednání, podle kterých převody byly vykonány, uzavřeny byly t. j. staly se po 1. srpnu 1914. V případě, o něž tu jde, již v roce 1896 mezi obcí jako dosavadní vlastníci obecního statku a starousedlíky řádně a platně ujednáno, že nemovitosti obecního statku se převádějí do vlastnictví podílníků, a dlužno v tomto ujednání obě strany vízícím spatřovati ono právní jednání, které jest podkladem později vykonaného knihovního převodu, jaký má na mysli § 6 zákona ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n. Tvrzení dovolacího rekursu, že bylo k platnosti prodeje třeba usnesení sněmu dle § 68 odstavec druhý českého obecního zřízení, jest nesprávné, neboť nešlo o rozdělení kmenového jmění nebo kmenového statku mezi členy obce, a nelze vůbec mluvit o jmění kmenovém, kdyžť obecní statek právě teprve zákonem ze dne 17. července 1919 čís. 421 sb. z. a n. prohlášen byl za kmenové obecní (osadní) jmění. Když tomu tak jest, nesejde nikterak na okolnosti nahodilé, že teprve po 1. srpnu 1914 byla zřízena o prodeji smluvní listina ke knihovnímu vkladu způsobilá, a že teprve po 1. srpnu 1914 v pozemkové knize bylo pro podílníky zapsáno právo vlastnické a tím učiněno zadost předpisům §§ 380 a 431 o. z. obč.

Čís. 562.

Byla-li zásilka pro nemožnost, vypátratí odesílatele a adresáta, dráhou jako přespočetná prodána, dlužno nárok na vydání výtěžku posuzovati dle zásad občanského zákonníka.

(Rozh. ze dne 23. června 1920, Rv I 257/20.)

Koncem listopadu 1917 uložena byla ve skladišti dopravního úřadu na nádraží v Praze bedna kakaové moučky a, ježto nemohl býti zjištěn ani odesílatel, ani adresát, byla zásilka jako přespočetná ohlášena úřadu pro